

Психолого-педагогічні дисципліни надають широкі можливості реалізації принципу особистісного підходу у навчанні шляхом урізноманітнення форм та методів контролю. Провідна роль емоційно-оцінювальної сфери особистості була визначена численними опитуваннями студентів I—III курсів обліково-економічного факультету. Саме це є підставою для планування викладачем такої системи контролю, яка б сприяла розвитку адекватності самооцінки студента. Основним механізмом розвитку ми визначаємо процес інтеріоризації — перехід зовнішніх функцій у внутрішні шляхом виконання студентами спершу дидактичних тестів, запропонованих викладачем (репродуктивна стадія і зовнішнє оцінювання), взаємооцінювання студентами студентів під контролем викладача і на останньому етапі (вищому творчому рівні) — самостійне створення дидактичних тестів із шкалою оцінок.

Особистісно-орієнтоване викладання передбачає розгортання активності студентської аудиторії в оцінюванні діяльності викладача у різноманітних формах. Як показав досвід, найдоцільнішим є попереднє опитування очікувань студентів і анкетування наприкінці курсу з подальшим аналізом отриманих результатів та обговоренням зі студентами можливих шляхів істотного поліпшення навчального процесу, вибору методів і засобів викладання та ін.

А. Ю. Брегеда, д-р філософії,
завідувач кафедри політології та соціології

АКТИВІЗАЦІЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ В ПРОЦЕСІ ЧИТАННЯ ЛЕКЦІЙ З КУРСУ «ПОЛІТОЛОГІЯ»

У викладача вищої школи є величезна кількість форм і засобів передачі інформації для студентів в процесі навчання: підручники, навчальні посібники, теле- і відеоапаратура, комп'ютер і т. ін. Але слово викладача, його жива мова — були, є і будуть стояти над усіма різноманітними засобами навчального процесу, об'єднуючи, координуючи та скеровуючи їх. Провідною формою навчання студентів у вищій школі була і залишається лекція. Як засвідчує педагогічний досвід, саме лекція закладає основи знань студентів, формує ставлення до цих знань, вказує на шляхи і способи їх отримання. У вузівській лекції наукова теорія повинна знаходити зв'язок із суспільною практикою, лекція повинна формувати у студентів не тільки наукові знання, а й наукові переконання. Призначення лекції полягає в тому, щоб організувати творчу думку студентів, активізувати їх роздуми над тією чи іншою

науковою проблемою, допомогти студентам знайти своє місце в житті. Вузівська лекція, особливо в курсі «Політологія», повинна бути максимально проблемною. Постановкою проблеми для студентів можуть стати суперечності між новими фактами та наявними у студентів знаннями, необхідність теоретичного обґрунтування нових соціальних та політичних явищ, спонукання студентів до порівняння, зіставлення і протиставлення фактів, явищ, правил, дій та їх узагальнення і т. ін.

У вузівській лекції викладач повинен не тільки давати наукову інформацію і створювати проблемні ситуації, він повинен виступати організатором пізнавальної творчості студентів та їх самостійної роботи. Сутність самостійної роботи під впливом лекції викладача повинна заключатися в тому, щоб студенти вміли навчальну інформацію розподіляти на окремі смислові частини, самостійно формулювати сприйнятий навчальний матеріал, записуючи його в конспект. Більш складною формою організації самостійної роботи студентів під час читання лекції викладачем виступає вирішення пізнавальних завдань: порівняння явищ і фактів, роз'яснення причин тощо. Надзвичайно продуктивною роботою студентів під час лекції викладача виступає самостійне формулювання визначень та висновків з навчальної теми.

В той же час для ефективної організації навчального процесу недостатньо використання методів активізації пізнавальної діяльності студентів під час лекцій. Крім використання методів активізації пізнавальної діяльності студентів, їх роботу ще необхідно стимулювати. Серед найпродуктивніших стимулів заохочення роботи студентів треба відзначити такі: спонукальні (довіра, інтерес, пріоритет, важливість, професія); динамічні (час, швидкість); контрольні (оцінка, відповідальність). Як засвідчує педагогічна практика, одночасне використання активізації пізнавальної діяльності студентів з використанням відповідних стимулів заохочення їх діяльності робить навчальний процес ефективним, цікавим та високопродуктивним.

Розглянувши проблеми активізації пізнавальної діяльності студентів під час лекцій з використанням відповідних стимулів заохочення їх діяльності, слід також відмітити і таке. Кожен викладач, активізуючи процес навчання студентів, повинен досліджувати і вдосконалювати рівень власних, особистих педагогічних прийомів роботи і методики викладання, використовувати досвід своїх колег та працювати над підвищенням особистої педагогічної майстерності.